

محراب

ادبى ، اجتماعى ، فلسفى ، تاريخى ، ادبى مجموعہ در
شيمديك اون بش كونده نشر اولونور

مدرجات :

محمد امين	« مصاحبه »	ترقى اطرافنده برلشه مزى يز	۵۸
عبدالحى هادى	« اجتماعى »	شرقييله و غربجييله	۵۹
يوسف ضيا	« تاريخى »	ابوسفيان ايله هراقليوسك ملاقاتى	۶۰
دوقنور قدرى راسد	« طبى »	چوجغه محبت وعائله يوواسنده رفاه	۶۱
مدرسى هودت	« كلامى »	توضيح متشابهات	۶۲
يوسف ضيا	« فلسفى »	شهاب الدين مقتول شهروردى	۶۳
محمد شرف	« جغرافى »	بروسه شهرى	۶۴
نجيب فاضل	« منظومه »	صوك اقسام	۶۵
احمد قدسى	« منظومه »	***	۶۶
فخرالدين عثمانه	« منظومه »	غروبدين دوغان حسلر	۶۷
ملهمى ضيا	« منظومه »	كلام	۶۸

آوردلر مجموعله

«ابوسفیان ایله هراقلیوسك ملاقاتی»

علمی تدقیق‌لره و یکی فکرلره اوتهدنبری آلیشمش اولان و اونلره خصوصی قیمتلر ویرن کنج دماغلر، بوگونک انتباه فکریسی ایله آرتق شرقک صاف و زویه افقنه توجیه نظر ایتک احتیاجنده درلر. شرق منابعی، بزم ایچون صمیمی و آلهی بر ساحه در. بو ساحه کیردیکمز زمان روحلریمزده اصیل حسلر قاینایشیر و کندیمزی دویمغه باشلارز. بو احتیاجی حس ایتدیکندن درکه منور علمانمز

شرق حقنده تنبهنامه‌لر یازمغه باشلادیلر. **ترجمه پیغمبرک مکّه صدرندن آنه محمد پیغمبرک**

روحی اولان بو احتیاج بوگون تمامیه تبلر ایتشدیر. و آنجق بونی تطمین ایتک مسئلهسی موضوع بحث در بو سیله کونش اقلیمک خزائن عرفاندن، سلف دوریک مکّ مسعود حیاتلرنی ترسیم ایدن تاریخی منظره لردن بعض تابلولر و وثیقه‌لر عرض ایتک بر وظیفه جالنی آلدی.

بونلردن بری اولق اوزره مکّه اشرافندن و جاهلیه دوری امراسندن ابوسفیان ایله بیرانئس ایمپراطورینک قدس معبدنده کی ملاقاتی تصویر ایدن بر «حدیث» ترجمه ایدیورم. حضرت پیغمبرک اوصاف و مزایاسنه و او دور مسلمانلرینک حسیاته، عین زمانده ایمپراطور هرقلک دوشونجه‌لرینه تعلق ایدن بو حدیث بزی - بالخاصه بر مخاصم لسانندن اولدینی ایچون - چوق علاقه دار ایدر. بو وثیقه تاریخی، بزم برنجی در حده موثوق منابع تاریخیه مزدن اولان بخاری شریفدن عیناً ترجمه ایدیورم.

بخاری دیورکه حدیثک راویسی اولان زهری «بکا عبیدالله بن عبدالله بن عتبه خبر ویردی. اوکاده عبدالله بن عباس، اوکاده ابوسفیان بن حرب خبر ویردی، دیدکدن صورکرا حدیثی شو شو صورتله نقل ایدیور. [۱]

هرقل، ابوسفیانه و قریشدن بر تبحار قافله‌سنه دعوتجی کوندردی - بو صیراده

[۱] بو حدیث صحیح بخارینک باش طرفنده آلتنجی حدیثی تشکیل ایدر. بونی، امام بخاری ابوالیمان الحکم بن نافعدن، آوده شعیبدن، آوده زهری دن روایت ایدیور. شارح بدرالدین عینی بو حدیث بخاریده اون درت یرده مذکوردر. بوندن باشقه کتب سته صحیحهدن مسلم، ابوداؤود، ترمذی، نسائی دخی بو حدیثی روایت ایتشلدرد. بو بش کتابده بو حدیثدن باشقه ابوسفیاندن روایت ایدلش حدیث یوقدر و آوندن یالکز ابن عباس حدیث روایت ایتشدیر، دیور. اصحاب کرامک اک بیوک عالم و مجتهدی اولان ابن عباسک بو حدیثی روایت ایدیثی حدیثک قیمت و موثوقیتی بر قاتداها آرتدیرر. شونی ده عرض ایدیمک حضرت پیغمبر زمانه عائد وقایع و روایات کرک پیغمبره و کرک اصحابه عائد اولسون هپسنه حدیث دینور. حدیث یالکز قول و یا فعل بنییه منحصر دکلدرد بو ملاقاته حدیث دنیمه سنک سنبی ده بودر.

ابوسفیان و غیر مؤمن قریشیلر حضرت پیغمبر ایله حدیبیه ده عقد ایتدکاری صلح مدتی ایچنده ، شامده تبحار ایدیلر . دعوتیه اجات ایتدیلر . هرقل ، بندگان ایله برابر «ایلیاء» ده ایدیلر . یاننده کی رجال ایله عقد ایتدیکی بر مجلسده ایکن اونلری دعوت ایتدی ، بر آرزو کران زردینه قبول ایتدی ، ترجمانی ده چاغیردی .

ترجمان صوردی ، هانکیکنز بیغمبرک ادعایدن اوزاته نسب جهندن داهایاقینسکنز؟
ابوسفیان دیورکه ، نسب جهندن بونلردن اک زیاده یقین اولان بنم ، دیدم .
هرقل ، «بو آدمی بکا یاقلاشدیرک ، اصحابی ده یاقین کتیرک و بونک آرقه سنه دیزک» امرینی ویردکن صوکران ترجمانه توجیه خطاب ایله سن بونلره تنبیه ایت ! بن بو آدمیه پیغمبر حقنده سؤال سوراجیم ، اگر بکا یلان سویلرسه اونلرهمان بونی تکذیب ایتسونلر!
ابوسفیان دیورکه والله ، اگر آرقاداشلریمک بنی یالانچیلقله اتهم ایده جکلرندن اوتانماسه ایدم پیغمبره عداوتمدن دولانی یالان سوبله یه جکدم .

صوکران هرقل ، بندن ایلك سؤال اوله رق شونی صوردی :

حضرت محمدک آرا کزده نسی ناصلدر ؟ جواب ویردم .

— آرامزده اونک اصیل و معظم 3 ! و دوام ایتدی .

— اوندن ازل سزلردن بری بویه بر ادعاده بولوندیمی ؟

— خایر .

— اشراف ناسمی اوک اتباع ایدیوردی یوقه ضعفامی ؟

— ضعیفلر اتباع ایدیور .

— بونلر آرتیورمی یوقه آزالورمی ؟

— آرتیورلر .

— بونلرایچنده بودینه کیردکن صوکران خشوداولیوب ارتداد ایدن برکیسه وارمی ؟

— یوقدر .

— سز اونی شو ادعالری اورتایه آتاندن اول کذب ایله اتهم ایتدیکنزمی ایدی .

— خایر .

— غدر ایدیورمی ؟

— ایتیور ، فقط بز اونکله ، صالحه ده یز بو مدته نه یاپاجغنی بیلمیورز . ابوسفیان

هرقله سویلد بکم سوزلرده ایشته بوسوزدن باشقه براسناد صوقوشدیرمق نیم ایچون ممکن اولامادی . دیور . .

— سز اونکله محاربه ایتدیکزمی ؟

— اوت .

— محاربه ناصل کچدی ؟

— آرامزده کی محاربه مناوبه ایله نتیجه لیدی اوزمه مظفراولدی، بزاوگا مظفراولدی [۱]

— او سزه نه امر ایدیور .

— یالکز اللهه عبادت ایدیکز! اوکا هیچ برشی شریک اتخاذایمه یکز، بابالریکزک

دیدکارینی ترک ایدیکز دیور و بزه نماز، صدق وعفت و صله رحم امر ایدیور .

هرقل ترجمانه: بوکا سویله، بن سکا پیغمبرک نسبندن صوردم و سن اونک سزده شریف برنسب صاحبی اولدیغنی سویلدک فی الحقیقه پیغمبرلر بویله در قومنک اصيل ونسبب اولانلرندن مبعوث اولورلر. وسکا ایچکزدن بری بویله بر ادعاده بولندیمی دیدم، سن ده خایر دیدک! اگر اوندن اوک بری، بویله بر ادعاده بولنسه ایدی اونک ده اولجه موجود بویله بر ادعایه توفیق حرکت ایتمه سی وارد خاطر اولوردی. آباء واجدادنده پادشاه وارمی دییه صوردم، و سن یوق دیدک، فی الحقیقه اگر سلاله سنده بر پادشاه اولسه ایدی بو جدینک ملکنی آله ایتک ایسته یین بر آدمدر دییه جکدم. اونی ادعای نبوتدن اول کذب ایله هیچ اتهام ایدیورمی ایدیکز دیدم. و سن خایر جوابی ویرک! بوندن ده آکلادم که او، انسانلر قارشى کذب سویله مدیکی جالده اللهنه کذب سویله به جک دکلدی. اشرافی یوقسه ضعفامی اوکا اتباع ایدرلر دییه صوردم. سن ده ضعفانک اتباع ایتدکارینی سویلدک! فی الحقیقه پیغمبره تابع اولانلر اشراف اولمایانلردی. صوکرآ آرتیورلرمی، آزالیورلرمی صوردم و سن آرتیورلر جوابی ویردک! شبهه سز امر ایمان، تمام اولنجه به قدر بویله در. ایمان ایتدکدن صوکره. راضی اولمایارق. ارتداد ایدن وارمی سؤالنه قارشى، یوق جوابی ویردک! بوده کوستریورکه ایمانک بشاشتی آرتق قلیله نفوذ ایتمشدر. ایمان، قلیله قاریشنجه دائما بویله اولور. غدر ایدرمی دیدم و سن خایر جوابی ویردک! بوده بویله... پیغمبرلر،

[۱] ابوسفیانک بوسوزندن اول اوج محاربه اولمشدی. بونلر بدر، احد، خندق محاربه لریدر.

دیماکه ابوسفیان حدیبیه مصالحه سنی کندی ایچون مظفریت عد ایتمشدر. حالبوکه آز زمان صوکرآ عکسی تحققی ایتدی .

غدر ایتمز لر. سزه نه امر ای دیور دییه صوردن الله عبادت ایتمکی و اوکا هیچ بر شی
اشترک ایتمه مکی امر ایتدیکنی و سزی بونلره عبادتن نهی ایله ، نماز ، صداقت و عفت دن
بحث ایتدیکنی - و یلک . اکر بو سویله دکلرک دوغرو ایسه او ، یاقین زمانده شوایکی
آیاغمک باصدیغی یرمه مالک اولاجقدر . . فی الحقیقه ، بن ، اونک ظهور ایده جکنی بیلوردم .
فقط سزدن کله جکنی ظن ایتموردن . اکر واصل اوله بیله جکمی بیلسم ، اوکا قاووشمق
ایچون کلفت و مشقت اختیار ایدردم ، نزدنده اولسه ایدم ، آیاقلرینی بیقاردم ، دیدی .
صوکر اهرنل ، حضرت پیغمبرک « دحیه » ایله « عظیم بصری » یه کوندروب ده بصری
امیری طرفدن کنديسنه ایصال ایدیان مکتوبی کتبرتدی [۱] و او قودی .

مکتوبده شو سطرلر یازیلی ایدی :

بسم الله الرحمن الرحيم

من محمد عبدالله ورسوله الى هرقل عظيم الروم . - سلام علی من اتبع الهدی . اما بعد
فانی ادعوك بدعایة الاسلام اسلم تسلم يؤتک الله اجرک مرتین فان تولیت فان علیک اثم لیرسین
ويا اهل الکتاب تعالوا الی کلمة سواء بیننا و بینکم ان لا نعبد الا الله و لا نشرك به شیئاً و لا یخذ
بعضنا بعضاً ارباباً من دون الله فان تولوا فقلوا اشهدوا بآبائنا مسلمون .

ترجمه سی : اللهم قولى ورسولى محمددن ، روملرک بیوکی هرقله ! هدایتیه اتباع ایدن
کیمسه یه سلام ! بن سنی اسلامه دعوت ایدیورم . اسلام اول ، سلامت بولورسک ؛ الله سکا
اجرکی ایکی دفعه ویرر . اکر یوز چویرسه ک تبعه نک کنه هی ده سنکدر . ای اهل کتاب
سنزکله بزم آرامزده مساوی اولان کله یه یوکسلرک ! اوکله ، یالکز بر الله عبادت
ایتمه من ، اوکا برشی اشترک ایتمه من و برقسیمزک ، الله دن باشقلرینی ، انسانلری ، رب
اتحاد ایتمه منلری در . یوز چویرنلره ، شاهد اولک بزمسلمانز ، دیک ! .

ابوسفیان دیورکه هرقل سوزلرینی سویله یوب دد مکتوبی او تو مقدن فارغ اولنجه نزدنده
کورولتی چوغالیدی ، سسلر یوکسلدی و بزی اورادن چیقاردیلر . دیشاری یه چیقارلدیغمز

[۱] « دحیه » عرب بکلرندن غایت یاقیشیقلی بر ذات ایدی قبیله سی ایله برابر اسلام اولمشدی .
هرقله یازیلان مکتوبی بو ذات هرقلک « بصری » ده کی والیسنه کتیرمشدی . بصری ، حوران
دنیلن شهر درکه حجاز ایله شام آراسنده اولوب عربلرک بیرانسلیلردن ایلك فتح ایتدکلری یردیر .

فرمان بن آرقاداشلریمه ابن ابی کبشه نك [۱] ایشی بویودی ، اوندن بی اصفر (روم) ملكی بیله قورقیور دیدم ، ذنآ بن ، الله بی اسلامیه نائل ایدنجهیه قدر ، محمدك هر حالده ویاقینده مضفر اولاجغنی یقیناً بیلوردیم . هرقلك وایلیاءنك امیری اولوب شام خرسیتیانلرینه « اسقف » تعیین ایدیلن « ابن ناطور » آکلادیورکه هرقل ، ایلیاءیه کلدیکی زمان برصباح يك فنا وپریشان خاطر بر حالده ایدی اوکا پطریققر [۲] سنك بو حال وطورینی فنا کورسیورز دیدیلردی « ابن ناطور » علاوه ایدرك هرقل حزاء (نجومه باقان) ایدی واونلرد ، بو سؤالی صودقلری زمان شوسوزلری سویله دی ، دیور « بن بوکیجه نجومه باقیدیغ زمان » ملك ختان « نك ظهور و مظفر اولدیغنی کوردیم بو ائتمده ختانلی اولانلر کیملردر ؟ دیدی پطریققر ، ختان اولانلر یالکیز هودیلردر ، اونلرك ایشی سنی قساوتلندیرمه سین ، مدینه لره برر مکتوب یازیکیز ! اورالرده کی هودیلری قتل ایدرلر . جوابی ویردیلر .

تام اونلر بو مذاکرهده ایکن هرقله « ملك غسان » کوندردیکی بر آدمك رسول اللهدن بحث ایتدیکی اخبار ایدادی بونی استخبار ایدن هرقل ، کیدیگز ، تحقیق ایدیگز ! او آدم ختانلیمیدر دیه امر ویردی . کتیدیلر ، تحقیق ایتدیلر وهرقله ختانلی اولدیغنی سویلدیلر . نهایت هرقل . او آدمدن عربكده ختانلی اولوب اولمیدیغنی تحقیق ایتدی و ختانلی اولدقلری جوابی آلدی بونك اوزرینه ایشه او . بو امتك ملكی (صاحی) در ظهور ایش و مظفر اولمشدر دیدی .

بون متعاقب هرقل « رومیه » ده بولومان و معلومات اعتباریله کنديسنك نظیری اولان دوسته [۳] ره مکتوب یازدی و حصه کتیدی مکتوبك جوابی آلیجهیه قدر اوراده

[۱] ابی کبشه پیغمبرمك سوت باباسی حرث بن عبدالعزینك کنیه سی در مع ماقیه اجدادندن برینك کنیه سی اولقی احتمالی موجود اولدیغنی کبی خزاعه قبیله سندن قریشیلر کبی بوتله طایمان ابی کبشه نامنده کی برذاته تشیه طریقیله مخالفلر طرفندن پیغمبره ویریلن برکنیه اولقی احتمالی ده واردلر شارحلر بونلردن ماعدا دیگر ضعیف احتماللرده درمیان ایدیورلر .

[۲] اسقف ، بسقیوس کله سندن معربدر چونکه پ عریجه ده ف صورتنده تلفظ اولتور . شارحلرك بیاناتندن عربلرجه اوزمان ، رهبانك عنوان درجاتی راهب ، قسبس ، اسقف ، مطران صورتنده اولدیغنی آکلایشیلور ، مع ماقیه شارحلر قاموسه باقارق اسقف کله سنی رئیس دینی معناسنه کلن بر اصلدن اشتقاق ایتدیرمشلر ، بطریق ده قوماندان معناسنده تفسیر ایشلردر اگر بطریق ، راهب معناسنه آلنیرسه بسقیوس دوننده وقسبس فوقنده بردرجه اولارق آلنقی ایجاب ایدر .

[۳] رومیه دن مقصد ایتالیا ده کی روما شهریدر . هرقلك اوراده کی دوستی شارحلرك بیانه نظراً صغاطر نامنده بر بسقیوس ایدی . حصن ، شام داخلنده بر شهردر . شام دنیلنجه بونکونکی شام شهرینی

قالدی . نهایت هرقلك رأینه موافق اولارق بنی « صام » ك خروج وحق پیغمبر اولدیغنه
 دائر دوستك مکتوبی کلدی ؛ بونك اوزرینه هرقل « حصص » دهکی کوشکنده روم
 رجالك نزدینه گیرمه لرینه اذن ویردی و ویرمش اولدیغی امر اوزرینه قبولر قاپاندی
 صوگرا یوگسك بریره چیقدی وای معشر روم ! سز فلاح ورشد ایستور و ملائککزك
 قالماسنی تمنی ایدیورمیسکز ؟ ! اویله ایسه بو پیغمبره « بیعت » ایدیکز ! .
 بوسوزی ایشیدن رجال حمار وحتی گبی باغریشارق قبیوه آتدیلر ؛ حالوکه قبولر
 قاپالی ایدی ، چیقامادیلر . هرقل اونلرک بونفرتی کورونجه ایماندن مأیوس اولدی .
 واونلری نزدیمه کتیریکز امرینی ویردی . بن دمیئکی سوزلریمی سزك دینکزه شدت
 مربوطیتکزی امتحان ایتک ، آکلامق ایچون سوبلدم و آکلادم دیدی . بوسوزی ایشیدن
 رجال همان هرقله حرمة یره قاپاندیلر و ممنون اولدیلر ، هرقلك صوگ ایشی بوایدی . بونی
 صالح بن کيسان و یونس و معمر ، زهریدن روایت ایتدیلر .

صحن مدرسه سی فلسفه واجتماعیات مدرسی

۲۱ تشرین ثانی ۳۹

یوسف ضیا

تصحیح : کچن نسخه دهکی حدیث مصاحبه سنك آلتنجی صحیفه سنده سکزنجی سطر کاملاً اورادن
 قالدیرله رق ایکنجی صحیفه نك برنجی سطر ی اولق اوزره یازیلاجقدر .

چوجغه محبت وعائله یوواسنده رفاه مسئله لری

دنیا یه کان یاورو تمامیه مدافعه سز ، یکانه سلاحی آغلامقدن عبارت و بوتون معناسیله
 محتاج حمایه بر مخلوقدر . حتی دینه بیلیرکه دنیا یوزنده کی حیاته باشلایان مخلوقات یاورولرینك
 اك محتاج حمایه اولانی واك اوزون زمان محتاج حمایه قالانی انسان یاوروسیدر .
 طبیعت بو احتیاجی آنه نك حیاته فطرة قویدیغی محبتله ، مربوطیتله تطمین ایتمش
 ویاورونه قدر زمان محتاج حمایه قالیرسه او یاورونك آناسنده او نسبتده دوامی محبت
 حسی ویرمش بوتون ذوی الحیاتك حیوانی قسمنه تشمیل ایتدیکنی کوردیکمز بو حس

آکلاماملیدر عرب لساننده شام شهرینه ، دمشق دینور . شام ایسه العریشدن آفراته ، جیل طی دن
 انطاکیه یه قدر اولان واسع قطعه درکه حدیثك باش طرفدن آکلاشیلدیغی اوجهله قدس ، بو قطعه
 داخلنده در .